

Jakub
Pokorný

Výletník II

117 nových tipů na výlety po České republice

LESNÍ BAR
755 m

JESENÍKY-SDRUŽENÍ CR 2009/JE124g

LUČNÍ VRCH
LYŽAŘSKÁ TRASA

SMRK (HRANIČNÍK)
PETŘÍKOV

JESENÍKY-S

1,8 km

7 km

8 km

HORNÍ LIPOVÁ (ŽST)

LIPOVÁ LÁZNĚ (U LÁZNÍ)

RAMZOVÁ (ŽST)

JESENÍKY-SDRUŽENÍ CR 2009/JE124g

HOŘČÁK

HŘIB PRAVÝ

**Jakub
Pokorný**

Výletník II

117 nových tipů na výlety po České republice

**Jakub
Pokorný**

Výletník II

117 nových tipů na výlety po České republice

Autor a nakladatel děkují všem, díky jejichž laskavosti mohla vzniknout tato kniha a její fotografický doprovod. Jmenovitě bychom rádi poděkovali Africkému muzeu Dr. Emila Holuba v Holicích, Muzeu Vyškovska ve Vyškově, Janu Ždimerovi a autorovi na Wikipedii uváděnému jako I,Prazak.

Jakub Pokorný se těší na Vaše připomínky či náměty na tomto e-mailu: jakubpok@seznam.cz

Výběr ze sloupků „Český výletník“, vycházejících každý týden v příloze Víkend deníku MF DNES

Copyright © Jakub Pokorný, 2019

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2019

Photographs © Jakub Pokorný, Josef Pepson Snětivý,
Jan Ždimera, Africké muzeum Dr. Emila Holuba,
Muzeum Vyškovska, Josef Snětivý ml., Wikipedia - I, Prazak, 2019
Maps © Přispěvatelé OpenStreetMap, www.openstreetmap.org,
2019

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2019

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2019

ISBN 978-80-7475-285-8

Mít procestované Česko není žádná samozřejmost.

Pravidelně mě překvapuje, když se někteří moji přátelé či kolegové, kteří jsou jinak zcestovalí, přiznají, že nikdy nebyli – v Ostravě/ve Zlíně/na Řípu/na Sněžce či na jiných místech, o kterých jsem si myslel, že tam musel být už každý.

Za druhé, knih tipů na výlet jsou v knihkupectví plné regály, ale mám pocit, že většina z nich „uvízla“ na úrovni „hrad byl založen ve 12. století; až tam půjdete, jděte po červené a pak zahrňte a jděte kus po modré“.

I proto jsem začal psát tipy na výlet jako hru a začal hledat v české krajině detaily, kterých si jiní možná nevšimnou. Jak to třeba vypadá na nejsevernějším místě Česka?

Sloupek „Český výletník“ vznikl vlastně náhodou, když jsem se vedoucímu přílohy Víkend MF DNES Janu Švédovi zmínil v metru, že ho píšu do šuplíku, a on reagoval, že zrovna něco podobného potřebuje do svého časopisu, který procházel proměnou obsahu.

Ani ve snu by mě tehdy nenapadlo, že už ho budu psát víc jak pět let – s pár výjimkami skoro každý týden –, takže sloupků už je přes 250, a pořád mě to baví.

Mám i výhodu zaměstnání novináře, protože se budu dostanu také na místa, kam člověka běžně nepustí, nebo se mi věnuje nějaký exkluzivní průvodce. Tím byl třeba kníže William Lobkowicz v Nelahozevsi nebo ředitelka muzea s trebechovickým betlémem, která mi vyprávěla o každé figurce.

Děkuji asi nejvíc editorovi MF DNES Petru Čermákovi, který – kromě toho, že vymyslel název „Český výletník“ a oslovuje mě „mistře“ – mi pořád trpělivě vytváří zpětnou vazbu, občas hodí na hlavu nějaký hloupý nápad, ale spoustu věcí v textech taky vylepší.

Velmi si cením toho, jak jsem měl díky Výletníku za těch posledních pět let možnost procestovat svou zemi intenzivně skrz naskrz. A to i místa, kam bych se asi jinak sám od sebe nevydal, jako je zábavní park pro děti Mirakulum v Milovicích a podobně.

Inspirace nikdy nevyschne, nejen proto, že každá česká vesnice už dneska chce mít nějaké muzeum nebo aspoň rozhlednu.

V budoucnosti se třeba těším, že navštívím Eš, obec s nejkratším názvem, Potvorov, abych zjistil, jestli jsou tam nějaké potvory, nebo se konečně dostanu do věčně „obsazené“ vily Tugendhat.

Teď mě kromě jiného láká dělat z Výletníku i video – dokumentární seriál. Provázení krajinou si o obraz přímo říká.

Sloupky vznikají dvěma způsoby: buď jedu s předem vymyšleným scénářem – například pátrat po rytířích v Blaníku –, nebo něco po cestě úplně náhodou objevím, jako třeba naposledy kostel s kavárnou v Teplicích.

A mám také několik základních zásad. Ta hlavní asi je, že „všude je něco zajímavého“. Díky tomu jsem zvědavý jel i do Karviné a Sokolova... a věřím, že leccos pozoruhodného lze objevit také na dalších podceňovaných místech.

Tak hurá na cesty!

V Praze dne 8. srpna 2019

JP

I. Hlavní město Praha 9

1. Cesta do blázince 11
2. Menhir u Bauhausu 13
3. Malostranský poklad 15
4. Dětské muzeum 17
5. Perníková chaloupka 19
6. Smím prosit? 21
7. Zahrady Lucerny 23
8. Werichova vila 25
9. Proč ta věž nepadne? 27
10. Playstation pro voraře 29
11. Čínské pavilony 31
12. Velká objevitelská výprava za prameny Botiče 33

II. Středočeský kraj 35

13. Odkud a kdy vyjedou? 37
14. Na srdce jsou Poděbrady 39
15. Zabíli stařešinu 41
16. Laserové město 43
17. Hrozný Bedřich 45
18. Největší prolézačka v Česku 47
19. Kounovská záhada 49
20. Na sýslí louce 51
21. Plovárna Sázava 53
22. Kauza Hrusice 55
23. Osamělé sloupy 57
24. Prohlídka s Lobkowiczem 59
25. Neratovice? MILUJI 61
26. Česká klendra 63
27. Lodí do Mělníka 65

III. Jihočeský kraj 67

28. Vymrzlá slat' 69
29. Národní pramen 71
30. Česká poušť 73
31. Rožmberk 75
32. Rybník, co se nahání 77
33. Dark Side of Lipno 79
34. Největší betlém světa 81
35. 26 rakví 83
36. Stezka podél Lužnice 85

IV. Plzeňský a Karlovarský kraj 87

37. Baldovská panoramata 89
38. Klatovské mumie 91
39. Osudná čára 93
40. Vlci v obýváku 95
41. Miss Plzeňská řeka 97
42. Buddha a Nepomucký 99
43. Zloději kamenů 101

44. Zdivočelá země 103
45. Od houslí k varhanům 105
46. Balada pro banditu 107
47. Naše malá česká sopka 109
48. Nebo, peklo, radium 111
49. Dorty se zlatou šlehačkou 113

V. Ústecký kraj 115

50. Přeměňování uliček 117
51. Dolák 119
52. Až na sevéeér 121
53. Půjdeme „na vopice“ 123
54. Selfie u rypadla 125
55. Na kafe do kostela 127

VI. Liberecký kraj 129

56. Pivrcovo pokání 131
57. Čistej vzduch 133
58. Kde byli Rusáci 135
59. Soukromá padesátka 137
60. Lyžařská rozhledna 139
61. Na smetišti dějin 141
62. Kamenný Zvon 143
63. Sněhový Krakonoš 145
64. Nocování „v oblacích“ 147
65. Padesát odstínů tmy 149

VII. Královéhradecký kraj 151

66. Smutný Betlém 153
67. Bezouška a Beznoska 155
68. Opravdu znáte Sněžku? 157
69. Vykopaný hrad 159
70. Kamenné město 161
71. Paličková paličkovala 163
72. Kdo je kdo v Třebechovickém betlémě 165

VIII. Pardubický kraj

- a kraj Vysočina 167**
73. „Už se narajzoval dost!“ 169
 74. Čerti na kostele 171
 75. Schody mrtvých 173
 76. „Na kolena!“ 175
 77. „Obrácený kýbl“ 177
 78. Je Devět skal opravdu devět skal? 179
 79. Neviditelná hranice 181
 80. Schulzovy filtry 183
 81. Mr. Hnat 185
 82. Němcova sgrafita 187
 83. Superzámek 189

84. Rekordní rekordy 191
85. Pán svého muzea 193

IX. Jihomoravský a Zlínský kraj 195

86. Námořníci na Punkvě 197
87. Lednický jednorozec 199
88. Pervitinový alchymista 201
89. Kázání ze Zeměkoule 203
90. Most do nebe 205
91. Výlet na sídliště 207
92. Petrovským „sklípkanem“ 209
93. „Pekelníček“ a šibenice 211
94. Bitva (ne tak úplně)
u Slavkova 213
95. Vyškovský Orient 215
96. Velká „magořina“ 217
97. Nedostižná ZOO 219
98. Valašská divočina 221
99. Červená stavebnice 223
100. „Letištní terminál
s křížem“ 225
101. Výlet do Slušovic 227

X. Olomoucký

a Moravskoslezský kraj 229

102. Vínec Priessnitz 231
103. Alois Nebel 233
104. Sloup s okénky 235
105. Litovelské Pomoraví 237
106. Troubky 239
107. Výlet pod vodu 241
108. Pluto, devět kilometrů 243
109. Království za polínko 245
110. Hrad pro hippies 247
111. Muzeum bible 249
112. Zabloudil do Ostravy 251
113. První výlet 253
114. Stodolní ulice 255
115. Ocelové město 257
116. Po stopách lysařů 259
117. Tam v Karviné... 261

I.

Hlavní město Praha

Čekal jsem, že když vstoupím do areálu psychiatrické léčebny v pražských Bohnicích, zastaví mě přísný vrátný slovy: „Hledáš někoho, mladej?!“ Ale kdepak. Areál je volně přístupný.

Pražský blázinec je pozoruhodným architektonickým komplexem, který stojí za návštěvu, a navíc příjemným parkem, kde běžci běhají, děti jezdí na koloběžce a lidé zvenčí venčí psy. Je tam divadlo i kavárna. Některé zdejší stavby by samy o osobě obstály jako letohrádky a zámečky. Původních pavilonů je celkem 28 a některé vilky jsou úplně identické. Jen pacienti v županech u vchodů jasně ukazují, že to nejsou běžné letohrádky.

Obrovský areál je přísně symetrický a jeho středem je secesní kostel s barevnými malbami na fasádě.

Člověk si skoro kacířsky říká, že to musí být v něčem i příjemné, být tu zavřený. Areál postavil v letech 1903 až 1912 architekt Václav Roštlapil, který rovněž vyprojektoval Strakovu akademii, tedy dnešní sídlo Úřadu vlády. Impulzem ke stavbě byla nedostačující kapacita v jiných ústavech.

Ale ne všechno je v Bohnicích bezvýhradně příjemné. Mimo areál, ale přece v blízkosti léčebny, se rozkládá ústavní hřbitov.

▲ Hlavní budova bohnické psychiatrické léčebny

O něm se traduje, že ze všech hřbitovů v Praze vyzařuje zdaleka nejvíc negativní energie.

Ale z pohledu pana architekta – nejdřív vláda a pak blázinec – docela vtipná kombinace.

▲ Kostel svatého Václava v bohnickém areálu

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Od metra Kobylisy autobusem MHD do zastávky Podhajská Pole nebo Staré Bohnice.

Trasy: Z Bohnic se dá jít do Dolních Chabers a Dražanským údolím k Vltavě, odtud po cyklostezce k zoo do Troje.

Zajímavosti v okolí: Pražská zoo.

Restaurace: Kavárna Pátá kolona v areálu léčebny.

Internet: www.bohnice.cz

Dlouho jsem netušil, že i Praha má svůj menhir. Krčí se u rodinného domku v Ládevské ulici ve čtvrti Dolní Chabry.

Fakticky leží na pozemku soukromé zahrady, ale majitelé obestavěli plot kolem něj, aby k němu mohli kolemjdoucí. Sice není tak krásný jako třeba Kamenný ovčák u Klobuk, ale menhir to bezpochyby je. Jak jsem se dočetl na internetu, kámen byl usazen asi před šesti tisíci roky, je z buližníku a pravděpodobně stojí na svém původním místě.

Říká se mu lidově Zkamenělý slouha.

▲ Pražský menhir dnes stojí v zástavbě rodinných domků, ale ještě na začátku 20. století trčel v poli

Tady si člověk uvědomí, jak se kámen najednou ocitl v úplně novém kontextu. Na infotabuli je fotka, na které ještě menhir trůní v loukách za Prahou. Dokonce ho tam obdivuje spisovatel Eduard Štorch. Býval to orientační bod, místo zastávek a meditací.

Dnes se choulí mezi vilkami, navíc nedaleko hypermarketu Bauhaus a rušné výpadovky na Ústí nad Labem. Ale nikdo si ho nedovolí přemístit nebo odvézt. Kolem menhirů zůstává aura posvátna.

O to má možná tenhle asi metr a půl vysoký šutr větší význam. Ční jako strážce dávných časů v místě a době, jež duchovnu zrovna nepřejí.

▲ Majitelé přilehlého domku pro menhir udělali „výklenek“ v oplocení

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Autobusem MHD od metra Kobylisy do zastávky Počeradská. Jděte do uliček vpravo ve směru jízdy od Prahy, Ládevská je jedna z prvních, souběžná s tou hlavní.

Další zajímavosti v okolí: Hvězdárna Ďáblice, Drahanské údolí.

Trasy: Od menhiru se můžete jít podívat na vrch Ládví, je odtud krásný výhled na sever od hlavního města.

Restaurace: Kavárna Pod Pavlačí, Dolní Chabry.

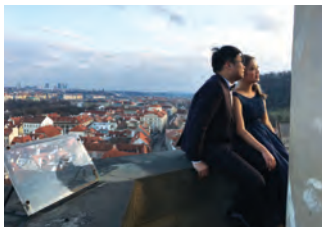
Internet: www.praha8.cz/Kulturni-pamatky-Dolni-Chabry.html

Relativně málo se ví, že se dá vystoupit na věž chrámu svatého Mikuláše na Malostranském náměstí v Praze. Výhled dolů z bývalé městské zvonice a hlásky, to je hotový „poklad“. Nic se mu nevyrovná. Jiná turistům přístupná vyhlídka uprostřed Malé Strany prostě není.

Vidíte shora a zblízka svaté na střeše chrámu, jak „hlídají“ náměstí. Nahlížíte do malostranských dvorků. Můžete závidět majitelům střešního bytu s dvoupatrovou terasou s lehátky a stromky jižně od věže.

▲ Na věž chrámu svatého Mikuláše se vystupuje po 215 schodech do výšky 65 metrů

▲ Dvojice svatebčanů na zábradlí hodně riskovala

▲ Pohled z ochozu na kostel svatého Tomáše a Malostranské náměstí

Ve věži se dochovaly dva byty vězníků i jejich „kancelář“. Dozvíte se, že hlásný s kamarády mastil karty, a kdo prohrál, musel jít dolů ke Glaubicům pro pivo, což byl opravdu „trest“. Hlásní sloužili až do konce 19. století.

V nejvyšším patře je expozice, která připomíná zdejší předlistopadovou pozorovatelnu StB s krycím jménem Kajka (původ zvláštního jména je nejasný). Projektoři po zapnutí promítají na stěnu dva žoviální estébáky, kteří vedou družný hovor a glosují i Jakešův projev na Červeném Hrádku.

O neplánovanou atrakci se v době mého výstupu na věž postaral pár Asiatů, který tam slavil svatbu. Ženich a nevěsta si sedli na okraj kamenného zábradlí a nechali se fotit. Klepaly se mi za ně nohy, ale oni byli v klidu, než je průvodce vyhnal. Vzpomněl jsem si na zprávy z černé kroniky, kolik lidí ve světě zemřelo při pořizování snímků na turistických atrakcích.

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Vchod do zvonice je v ústí Karmelitské ulice do Malostranského náměstí.

Trasy: Udělejte si vycházku po přístupných pražských věžích: mosteckých, chrámu sv. Víta, Prašné bráně.

Zajímavosti v okolí: Pražský hrad, Pražské Jezulátko, domovní znamení v Nerudově ulici.

Restaurace: Malostranská beseda, Pivnice pod Petřínem.

Internet: www.muzeumprahy.cz

Obvykle stráží schodiště honosných muzejních budov sochy. U pražského Národního zemědělského muzea stojí dva historické traktory, po kterých lezou děti, a nikomu to nevadí. Tahle instituce se stala v podstatě dětským muzeem.

Co sem malé návštěvníky láká? Vezměme to od sklepa. V suterénu je vedle expozice historických traktorů traktorový trenažér, za jehož volantem se střídá jedno dítě za druhým. Čas pobytu za volantem trenažéru musí být kvůli ohromnému zájmu omezen. Děti se tu také prohánějí v minitraktorech nebo ovládají radlici bagru, která se přehrabuje v bedně s kamínky.

V patře věnovaném potravinám a výživě lze „nakupovat“ v samoobsluze modely ovoce a zeleniny. V expozici rybářství lovit modely ryb. V dřevařské sekci čeká halda polínek, která slouží jako stavebnice.

Muzeum však není jen gigantickým dětským koutkem, ale i výkladní skříň českého zemědělství a gastronomie. V oddělení jídla jsem se dozvěděl, co je to pražmo a kdy se jedlo. Ještě si to dobře pamatuji, protože to psali na panelu, u kterého vařili nakreslení pejsek a kočička.

▲ Průčelí Národního zemědělského muzea

Nechybí ani „povinná“ sbírka historického selského náčiní.

Je tu i něco extra pro dospělé: nádherná střešní terasa nad Prahou. Pořádají se na ní pikniky s neobvyklým výhledem na Letnou, chrám svatého Víta i dolů na Vltavu.

▲ Traktory před muzeem lákají především děti

▲ Pohled ze střechy muzea do ulice Nad Štolou

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Nejbližší zastávkou pražských tramvají je Letenské náměstí.

Trasy: Projděte od muzea po Letné až na Pražský hrad, minete vyhlídku u metronomu, Kramářovu vilu a Chotkovy sady.

Zajímavosti v okolí: Národní technické muzeum (sousední budova), Bruselský pavilon, letenská vodárenská věž.

Restaurace: Creperie U slepé kočičky, Café Letka.

Internet: www.nzm.cz

Nedávno se mi dostal do ruky II. díl pozoruhodné knižní série o Praze „Utajené hrady a zámky“ od autorů Josefa Pepsona Snětivého, člověka se zajímavou přezdívkou, a Otomara Dvořáka. Popisují v ní panská sídla v hlavním městě, po kterých někdy zbyl už jen název ulice nebo ruina. Ale většina míst v knihách existuje a lze je navštívit. A nepíše se tam striktně jen o hradech a zámcích.

Pepsonova a Otomarova kniha byla také první, kde jsem se něco dozvěděl o jednom z nejzajímavějších zákoutí hlavního města: o okolí takzvaných Nuselských schodů.

Schody s krásným zábradlím jsou samy o sobě magické, protože po nich za dvě minuty sejdete z luxusních Vínohrad do ušmudlaných Nuslí. Prý je bez úhony sjede i auto.

U dolního konce schodů si pozornější chodec všimne roubené patrové chaloupky ve švýcarském alpském stylu. Je to neuvěřitelný dům, jehož sloh se s centrem

◀ Kaple svaté Rodiny dodnes stojí na úpatí Nuselských schodů jako svědectví zbožnosti Karla Leopolda Bepty

▲ Další pozoruhodností u těchto schodů je „alpská“ vila ředitele kladenských dolů Josefa Janečka

▲ I dnes „chaloupku“ normálně obývají nájemníci

Prahy úplně mívají. Na střeše korouhev s kohoutem, ohořelé zdobené balkony... Člověk pochopí, že zarostlý dům není v nejlepším stavu, i kdyby nečetl plakát s textem „zachranme-roubenku.cz“. Přezdívalo se mu i „perníková chaloupka“. Při pohledu z ulice byste ani neřekli, že má tři patra a 20 místností.

V „Utajených hradech a zámcích II.“ jsem se dočetl, že chaloupku si postavil v roce 1921 ing. Josef Janeček, ředitel kladenských dolů, zřejmě z rozmaru. Dnes tam bydlí nájemníci, u domu se normálně sušilo prádlo.

Naproti chaloupce je další utajený klenot. Choulí se tam barokní kaple svaté Rodiny, kterou si dnes oblíbili nejvíc sprejeři. Svého času to byla nejbohatší pražská kaplička, protože jí odkázal své jmění bohatý bezdětný měšťan Bepta. Kaplička to ale nebylo nic platné. Církev pak z jejích peněz postavila kostel Nejsvětějšího Srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad.

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Tramvaj 23 do zastávky Zvonařka, a pak už je to jen pár kroků.

Trasy: Od Nuselských schodů můžete nad tunelem přes trať přejít do Havlíčkových sadů a napojit se na Naučnou stezku Vršovickými.

Další zajímavosti v okolí: Gröbovka, Muzeum Policie ČR.

Restaurace: Restaurace Zvonařka s výhledem na schody.

Internet: www.zachranme-roubenku.cz

Do pražského Tančícího domu architekta Vlada Miluniće jsem se dlouho styděl vstoupit. Báł jsem se, že tam na mě bude čekat předražená restaurace s pivem za 150 korun, a vůbec že zde obyčejného návštěvníka z ulice nikdo moc nevíta.

Předsudky neplatí. Tančící dům je mnohem přátelštější, než jak to na první pohled vypadá. Pořádají se v něm pozoruhodné výstavy (například nedávno velká retrospektiva Josefa Lady), funguje zde hotel, navíc v nejvyšším patře budovy najdete okouzující Glass Bar. Z něj se dá jít na venkovní vyhlídku ke „kouli“ na střeše domu, kolem níž se můžete z pohodlných sedaček kochat výhledem na Prahu. Vybírají tam vstupné, ale pokud si koupíte pití, lístek vám odpustí – s ciderem a pivem jsme se vešli do 150 korun za obojí.

Tančící dům, ve světě známý spíš jako „Ginger and Fred“ než jako „Dancing House“, nabízí zcela unikátní výhled. Připadáte si, jako byste pluli na přídi lodě nad Jiráskovým náměstím.

Pražský hrad je odtud ještě fotogeničtější než z Novotného lávky a lidem žijícím na nábřeží můžete koukat do oken.

▲ Tančící dům byl dokončen v roce 1996

TANEČNÍ NOTY

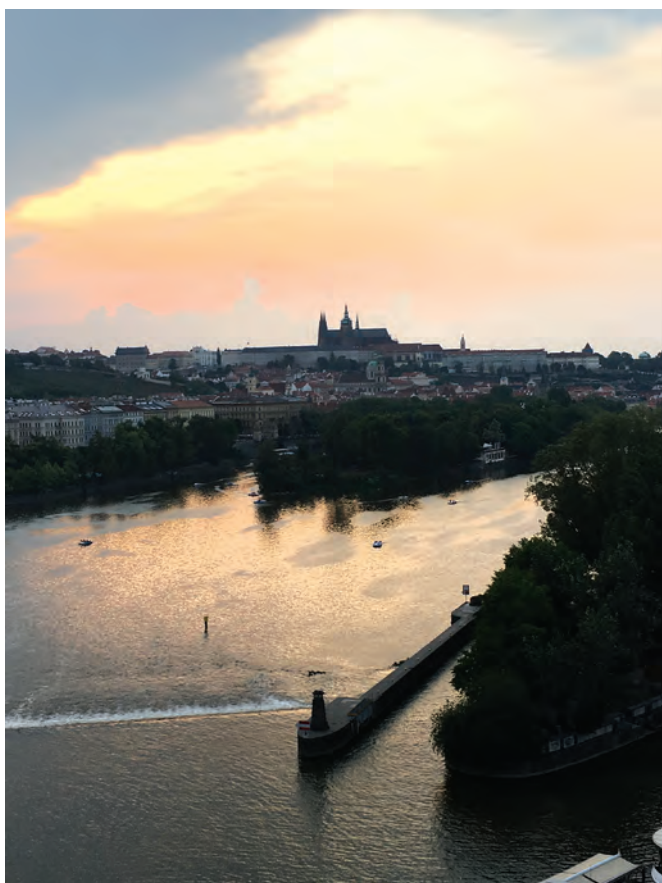
Jak se tam dostat: Nejbližší zastávka je Jiráskovo náměstí, kde stávají tramvaje Praha 5 a 17.

Trasy: Vydejte se od Tančícího domu přes Jiráskův most na levý břeh Vltavy a vyšlápnete si pěšky na Petřín méně známou, avšak velice zajímavou trasou zpoza Hladové zdi.

Zajímavosti v okolí: Náplavka, Národní divadlo, Žofín.

Restaurace: Ginger a Fred v Tančícím domě, pizzeria Fresco Vento na Palackého náměstí.

Internet: www.tadu.cz

▲ Pohled na Hrad z vyhlídky na Tančícím domě

Známý kavárník Ondřej Kobza si pronajal střešní zahrady paláce Lucerna na pražském Václavském náměstí a na sklonku prázdnin roku 2017 je na týden otevřel veřejnosti za benefiční vstupné 100 korun. Do té doby jsem o „ráji“ nad Prahou neměl nejmenší tušení, ale z teras jsem byl unesen.

Nepředstavujte si jednu rovnou střechu. Vršek paláce tvoří členitý labyrint schodišť, plošin, balkonů a vyhlídek. Trochu mi připomínal střechy Paříže z nějaké filmové honičky s Jeanem-Paulem Belmondem.

Shora bylo dobře vidět, že střechy paláců Nového Města jsou svébytným světem a nějakou tu zahrádku má nahoře poměrně dost luxusních bytů z okolí. Navíc se ukázalo, že některé dole nenápadné pražské budovy v okolí Václaváku mají též velmi zajímavé střechy.

Podobně vlastně klame kolemjdoucí i samotná Lucerna: relativně nenápadná, jestliže ji míjíte v úrovni ulice, ve skutečnosti obrovský komplex a nejvýznamnější stavba této části Prahy.

Na střechu Lucerny se návštěvníci dostali z pátého patra, kam museli po svých, přičemž do čtvrtého poschodí

▲ Střecha Lucerny je labyrintem schodišť a teras

je vyvezl jeden z hrstky posledních pražských „nekonečných“ výtahů páternosterů.

Ten byl pro mladší generaci možná podobnou atrakcí jako samotný výhled ze střechy Lucerny.

◀ Pohled směrem k Petřínu

◀ Den otevřených dveří na střechách Lucerny

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Zahrady jsou otevřené jen příležitostně. Vchod je z pasáže Lucerna vedle vchodu do kavárny.

Další zajímavosti v okolí: Národní muzeum, chrám Panny Marie Sněžné a Františkánská zahrada, Novoměstská radnice.

Restaurace: Kavárna v Lucerně.

Internet: www.lucerna.cz

Slavnou pražskou vilu postavili šlechtici Nosticové na Malé Straně původně jako zahradní domek. Ovšem pozor, vžitý název „Werichova vila“ je podle správce Jiřího Pospíšila neoficiální. Správně se dům nazývá „Vila Modrého abbé“. Janu Werichovi byl legendární dům přidělen v roce 1945 jako obecní byt.

V patře na vás čeká jeho zrekonstruovaný původní byt s dobovým nábytkem a rekvizitami včetně detailů, jako jsou lahve Plzeňského Prazdroje chladící se na okně. Když návštěvník zvedne sluchátko telefonu, může si vyslechnout záznam rozhovoru mezi Werichem a Jiřím Voskovcem (toho času v USA) přes Atlantik. Werich se parťáka ptá, jestli jsou v parku za jeho americkým bytem stále ti dědci u šachovnice.

„Jsou tam, pořád ještě nedohráli,“ odpovídá mu laskavě Voskovec.

Jinde se může návštěvník nechat vyfotit a počítač mu přidělá na tvář bílou masku, jakou se Werich a Voskovec líčili. Je tu i možnost nechat si fotku poslat na mail.

Sladké překvapení nakonec: v přízemí vily funguje skvělá cukrárna včetně „expozice“ dortů ve vitríně.

▲ Slavnostní otevření Werichovy vily, kdy se tam táhly dlouhé fronty

JEŽKOVY NOTY

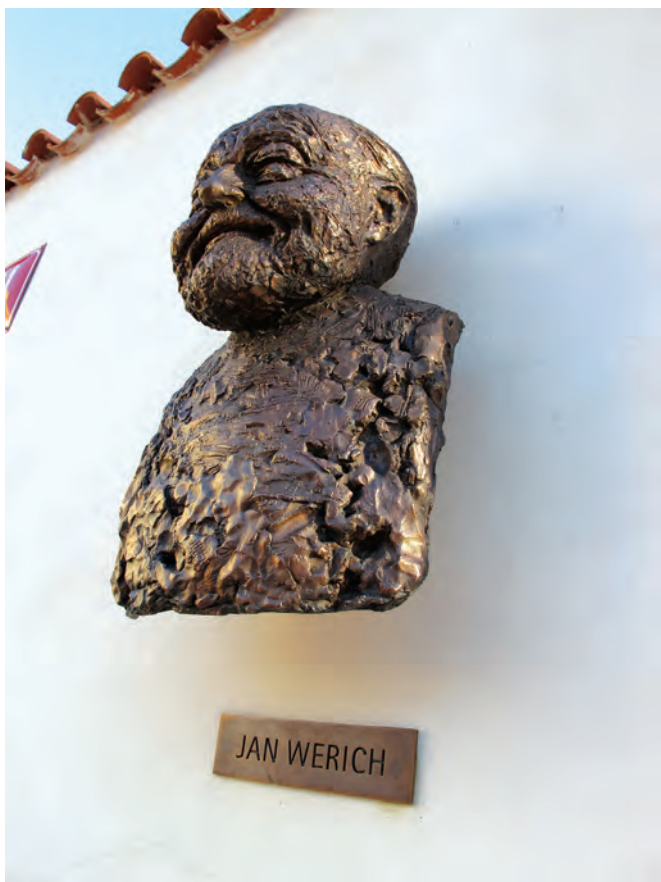
Jak se tam dostat: Tramvají buď na Malostranské náměstí, nebo na zastávku Hellichova, odtamtud pěšky asi 10 minut.

Trasy: Udělejte si procházku po malostranském vltavském břehu od metra Malostranská na Újezd. Minete spoustu „skrytých“ zajímavostí jako mlýnské kolo na Čertovce, sousoší Čůrající postavy Davida Černého a nejužší uličku Prahy.

Další zajímavosti v okolí: Muzeum Kampa, Karlův most.

Restaurace: Mlýnská kavárna, vlastní cukrárna ve Werichově vile.

Internet: www.werichovavila.cz

▲ Werichova busta na zdi vily

Rozhlednu Doubravku na východním okraji Prahy navrhl architekt Martin Rajniš, známý experimentálními stavbami ze dřeva. Téměř dvacetimetrová věž se vymyká architektuře všech ostatních rozhleden, které už jsou někdy nudné. Skládá se z obrovských tří „košů“, které jako nohy drží vyhlídkový ochoz. Uprostřed je svislý válec se zavěšeným schodištěm.

Rozhledna je postavena z akátového dřeva, její trvanlivost odhaduje autor asi na 15 let (takže si pospěšte). Před vlastní stavbou vytvořil Rajniš dva modely, jeden na své chalupě a druhý v Kyjích u rybníka.

▲ Na Doubravku je sice volný vstup, ale smí tam najednou jen omezený počet lidí

Pod opravdovou rozhlednou se tvoří fronty. Nahoře, kam je vstup zdarma, smí být maximálně devět kochajících se lidí naráz. Čekám 20 minut, je krásný podzimní den. Na severu vidím sídliště Černý Most, vzdálené asi jeden kilometr, na západě střed Prahy a na východě Kolínsko.

Rozhled je kruhový, žádné stromy nebrání ve výhledu.

Když jsem tam stál, jeden chlapeček se zeptal tatínka, proč ten Černý Most není černý. Pěkně mu tím zamotal hlavu.

▲ Pohled z Doubravky na sídliště Černý Most

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Pěšky od metra Rajská zahrada, kopec je na jih od sídliště, rozhledna je vidět kupodivu až zblízka.

Trasy: Projděte si naučnou stezku Prahy 14, která začíná i končí u metra Rajská zahrada.

Zajímavosti v okolí: Románský kostelík v Kyjích, zámek Chvaly.

Restaurace: Příležitostný bufet pod rozhlednou.

Internet: www.hutarchitektury.cz

Balancuji vestoje na dřevěném soklu, který se klepe jako elektrický býk na rodu. V ruce držím dřevěný konec vesla. Předě mnou je obrazovka, na které malý animovaný vor, zabraný shora, proplouvá klikatou řekou. Co chvíli narážím do břehu a ztrácím „život“. Muzeum starého Podskalí v Praze na Výtoni (pobočka Muzea hlavního města Prahy) nabízí návštěvníkům vsuktku sugestivní způsob, jak si vyzkoušet umění starých vorařů, kteří plavili dřevo po proudu Vltavy z hor do Prahy.

Stará celnice, která je dnes pod úrovní terénu u vyšehradského železničního mostu, představuje jediný pozůstatek svérázné chudé čtvrti na dohled od centra Prahy. Mimochodem, Podskalí se nejmenuje po Vyšehradské skále, ale po skále, která už dnes není moc patrná, protože je zastavěná: stojí na ní dnešní klášter Emauzy.

Jinak je muzeum s modely vorů a lodí lahůdkou a překvapením pro všechny, kteří podléhají stejně jako já klamnému pocitu, že Praha vždycky vypadala tak nějak stejně, když je to historické město.

Pro takové je tam nádherný model Podskalí, tedy čtvrti, která sahala od dnešního Palackého náměstí na úpatí

▲ Bývalá Podskalská celnice na Výtoni

Vyšehradu, jenž byl už „za městem“, navíc do vyražení tunelu se dál proti proudu muselo kolem skály na loďce. Jiný svět.

Tam, kde je dnes ministerstvo zdravotnictví, stála třeba takzvaná Svatováclavská trestnice, obrovský komplex budov, který byl zbourán, když ho nahradilo „moderní“ vězení Pankrác.

Břeh řeky lemovaly domečky, jaké se dnes už dochovaly snad ve čtvrti Nový Svět na Hradčanech.

▲ „Playstation pro voraře“

VODAŘSKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Na zastávku Výtoň tramvají 17 nebo 3.

Trasy: Výtoň je východiskem nejhezčí procházky na Vyšehrad. Kousek za železničním mostem vede z ulice Na Libušince.

Další zajímavosti v okolí: Kubistická vila pod Vyšehradem, Vyšehrad, náplavka.

Restaurace: Ve stejné budově, pod muzeem, je staropražská restaurace.

Internet:
www.muzeumprahy.cz

Víte, kde se vzaly v Česku stavby v čínském slohu?

Vděčíme za ně touze šlechticů po exotice, pročez si do svých zámeckých parků tu a tam nechali vestavět čínský pavilonek.

Za největším a „nejčínštějším“ jsem se vypravil do Vlašimi. Osmiboká stavba s výškou jednopatrové vilky v tamějším parku působí, jako kdyby tam přistál létající talíř.

Areál je volně přístupný, a tak jsem ležel za soumraku na trávě a díval se na výzdobu. Nahoře je drak na korouhvi, dole ptáci v arkádách, na věžičce pak vymalované čínské znaky. Moc věrně nevypadají – spíš jako sovětský srp a kladivo. V podloubí najdete dveře a vnitřkem pavilonu lze vystoupat na ochoz.

◀ Čínský pavilon na Cibulce v Praze (foto: Jan Ždimera)

Od těch pravých čínských se hodně liší, protože ty bývají dřevěné, hranaté a méně robustní. Otázkou také je, jestli by Číňané – na rozdíl od vlašimské šlechtické rodiny Auerspergů – nevolili úplně jiné barvy než studenou modrou a fialovou. A další bizarnost: do pavilonu se dříve vstupovalo po můstku ze sousední věže.

Komu by vlašimská „Čína“ byla málo, může v Česku navštívit další čínské pavilony. Jeden stojí v Praze na Cibulce, i když donedávna šlo o ruinu, teprve nyní renovovanou. Nebo je tu zámecký park v Krásném Dvoře, leč tamní pavilon je spíš rokokový než čínský. Zkrátka, Číňané by se asi hodně divili.

◀ Areál Cibulky jako by se jen zvolna probouzel ze snu, do nějž ho uvrhla temná kletba. Přes Jupiterovo rameno vidíme na návrší Čínský pavilon a vpravo budovy patřící k zámečku

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Vlašim leží asi 60 kilometrů od Prahy, pár kilometrů od sjezdu z D1. Jede tam i autobus z Prahy-Rožtyl. Cibulka je v Košířích u zastávky tramvaje Poštovka a pak několik minut do kopce.

Trasa: Projít naučnou stezku vlašimským parkem zabere přes hodinu, než obejdete všech 16 zastávek – mají tam pět velkých staveb včetně tří bran a řadu menších. Na Cibulce můžete ještě vystoupit na rozhlednu.

Zajímavosti okolí: zámek Vlašim, vrch Blaník; v Praze celý komplex Cibulka.

Restaurace: Domašínská brána, další z romantických staveb ve vlašimském parku; v Košířích restaurace U Sousedů.

Internet: www.vlasimskypark.cz ; <http://www.praha-priroda.cz/lesy/na-cibulce/>

12. VELKÁ OBJEVITELSKÁ VÝPRAVA ZA PRAMENY BOTIČE

Pražská říčka Botič je vlastně čtvrtým nejvýznamnějším tokem hlavního města po Vltavě, Berounce a Rokytcce. Přesto je to říčka trochu „znásilňovaná“. Vlívá se do Vltavy téměř jak stoka u železničního mostu pod Vyšehradem a na několika úsecích teče pod městskou dlažbou v podzemí.

Jenže na horním toku je 32 kilometrů dlouhý Botič naopak krásný, ostatně právě na něm je zbudována Hostivařská přehrada, kam se chodím koupat na půvabné místo s úhledným molem, které vstupuje do vody na východní straně.

Jednou jsem zkusil, jako se objevitelé vydávali proti proudu Amazonky a Nilu, prozkoumat Botič. Výprava je to dobrodružná a podnikl jsem ji na etapy. Vždy po několika týdnech jsem se k Botiči vrátil a pokračoval. V Nuslích jsem „svůj“ potok musel chvíli hledat, ale pak jsem běžel krásným parkem na Folimance a pod vinicí Grébovkou. Za stadionem Bohemky jsem sledoval Botič do Michle a pak do neúhledné krajiny kolejišť a průmyslových zón.

Poté naopak přichází nejkrásnější úsek, kde jste sice uprostřed Prahy, ale vůbec si tak nepřipadáte (a to se stává v Praze málokde). Botič meandruje přes Záběhllice, dál proti proudu už je Hostivař. Mine Švehlův mlýn, kde žil prvorepublikový premiér Antonín Švehla, ale také romantickou základnu hostivařských rybářů, a dokonce teče kolem čerstvě zoraného pole na takzvaném Trojmezí. Pořád vlastně uprostřed Prahy! Nad přehradou vtéká do Prahy a ještě výše jsou Průhonice.

▲ Molo na Hostivařské přehradě přímo zve k meditaci

▲ Bývalý pivovar v Nuslích u Botiče

Botič pramení u vesnice Čenětice nedaleko Průhonic. K „pramenné louce Botiče“ vede i krátká odbočka ze žluté turistické značky. Šel jsem tam přes pole, pak lesem. „Pramenná louka“ je krásná, na kraji rostou břízky jak v Rusku, koryto potoka i jeho konec s pramenem jsou patrné. Botič byl však po létě vyschlý. Trochu smutná pointa.

VÝLETNICKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Do Čenětic jezdí autobus od metra Budějovická.

Trasy: Podél Botiče se dá jít prakticky celou trasu, i když do průhonického parku je placený a omezený vstup.

Další okolní zajímavosti:

Zámek Průhonice, hradiště Hostivař.

Restaurace: Restaurace Pod Hrází u Hostivařské přehrady.

Internet: <http://www.praha-priroda.cz/vodni-plochy-a-potoky/vodni-toky/botich/>

▲ Palouk s pramenem Botiče

II.

Středočeský kraj

Stojím před Veřejovou skalou na Blaníku a volám dovnitř: „Vylezte, jestli tam jste!“ Ale žádná reakce. Rozhodl jsem se prozkoumat národní vrch Blaník, jestli jsou tam nějaké stopy po vojsku, které má v nitru hory dřímat a vyjet, „až bude nejhůř“.

Místní pověsti vyprávějí, že se z hory ozývá dunění, a jeden místní muž tu údajně potkal dokonce průvod rytířů, z nichž jednomu upadla helma. Chasník ji ale nedokázal uzvednout, jak byla těžká.

Podle tradice je vstup do nitra hory právě ve Veřejové skále. Musím říct, že na skále není ani stopa po tom, že by tam měla být nějaká brána, kterou se jezdí ven, nebo cesta, která by usnadnila cval koním.

Na druhou stranu, u jiné skalky mezi Veřejovou skalou a blanickou rozhlednou je náznak dutiny. Možná tady je aspoň „vchod pro pěší“.

Další otázkou je, kde by rytíři cvičili. Nabízí se snad jen parkoviště pod Blaníkem.

Blaník je však i bez vojska okouzující, asi hlavně proto, že to je v podstatě osamělá hora mezi poli. A to přesto, že nevyniká výškou. Má jen 638 metrů nad mořem.

▲ Pohled na Blaník ze silnice Vlašim–Louňovice

Proč ale zrovna v Blaníku má být vojsko? Původ příběhu o rytířích pochází z „Vidění Oldřicha z Rožmberka“, tedy z 15. století, a pak ho kronikáři a spisovatelé včetně Aloise Jiráska už víceméně jen otesávali a vylepšovali. Strategicky vzato, hora leží blízko Prahy, kterou by rytíři museli jet chránit. Mít vojsko v Kralickém Sněžníku by zřejmě nebylo tak praktické.

Nahoře na Blaníku je rozhledna ve tvaru husitské hlásky. Po Česku měla dvě kopie. Rozhledna Hýlačka u Táboru vyhořela a dnes už vypadá jinak, Rozálka v Žamberku se dochovala.

Je-li zrovna zavřená rozhledna, vylezte kvůli rozhledu na temeno Veřejové skály, snad to rytířům nebude vadit.

Avšak pokud jde o obranu, raději bychom se asi měli spoléhat na Severoatlantickou alianci.

▲ Veřejová skála

▲ Turista na temeni Veřejové skály

RYTÍŘSKÉ NOTY

Jak se tam dostat: Nejbližší železniční stanicí je Vlašim, pořád je ale vzdálená asi 10 km, které je třeba dojít.

Trasy: Z Vlašimi do Kondrace a na Blaník po červené. Sejděte pak do Louňovic na autobus, nebo zpět do Vlašimi.

Další zajímavosti v okolí: Zámek Louňovice pod Blaníkem, kostel v Kondraci, zámek a park Vlašim.

Restaurace: Zámecká hospoda Louňovice.

Internet:

www.lounovicepodblanikem.cz